

Schriftlezing: LEVITICUS 4, 13-31

Preek Avondmaal 5 september

Gemeente van Jezus Christus,

Het boek Leviticus zal de komende weken steeds terugkeren in de lezingen van de erediensten. Leviticus is een bijbelboek dat niet zo een twee drie veel aantrekkingskracht op ons heeft. Het is een boek vol met wetten en regels voor het dagelijkse leven, maar vooral ook veel richtlijnen voor de dienst in de tempel.

Hoe je wel en niet moet offeren, en wie daaraan mogen deelnemen, en wat rein en onrein is in de ogen des Heren. Al deze dingen staan heel nauwkeurig uitgewerkt in dit boek.

'Leviticus' zo noemen wij het boek. Maar die naam is pas ontstaan bij de latijnse vertaling van het hebreeuwse oude testament. De joden noemen dit boek naar het eerste woord ervan 'wajjiqra', wat betekent: 'En God riep.'

Zo begint dit bijbelboek: 'En God riep Mozes en sprak tot hem uit de tent der samenkomst.' Maar in de oude kerk is het boek dus Leviticus gaan heten: Of anders gezegd: Het boek van de Leviëten, het boek voor de Leviëten, die immers dienst doen in de tempel. Vooral zij krijgen hier de richtlijnen voor hun doen en laten.

Dat dit bijbelboek niet zoveel aantrekkingskracht op ons heeft, dat komt vooral, omdat wij geen rekening meer hoeven te houden met rein en onrein, met offers zus en zo. Maar wij moeten bedenken, dat dit boek voor de joden, voor de huidige synagoge onmisbaar is. Het is immers het liturgieboek voor de synagoge, het is de kerkorde, zouden wij zeggen, van het joodse geloof.

Dat het boek Leviticus ook voor ons als christelijke gemeente een onmisbaar liturgieboek is, dat zal hopelijk de komende maanden aan U duidelijk worden. Maar het zal enige concentratie van u vergen. We moeten bij dit boek goed bij de les en goed bij de letter blijven, en dan zal de volle betekenis ervan ons helder gemaakt worden.

Om dit bijbelboek een beetje aantrekkelijker en begrijpelijker te maken wil ik er nog een andere naam aan geven. De joden zeggen: Wajjiqra, de oude kerk zegt Leviticus, en ik zeg: Leviticus is eigenlijk een lied, ja het is een hooglied van de Heer. En waaraan herken je meestal een lied: Dat is aan het refrein.

Leviticus beschrijft geen leer, maar een levenswijze. Op het eerste gezicht lijken de aanwijzingen in dit boek slechts richtlijnen voor een ritueel. Maar dat is alleen maar het skelet van het boek, nee, de ziel van dit boek zit in haar refrein. En het refrein van Leviticus is de Godsspraak van de Heer, die zegt: 'Weest dan Heilig, want Ik ben Heilig.'

Dat is de ziel van dit boek, en als je die ziel eruit laat, dan zijn het koude woorden. En het gevaar is groot, gemeente, dat wij de ziel eruit halen, uit het Woord van God. Ja, wij zingen nog wel als gemeente, maar we vergeten vaak het refrein, of we kennen het refrein niet eens meer. Zoals het refrein van Johannes: 'Christus is het licht der wereld.' Zonder dat refrein is het evangelie een boek met dode letters.

Maar de vraag is dan: Kennen wij nog het refrein van Gods Woord? Van het allergrootste belang is het, dat wij de ziel en het diepste geheim van Gods Woord behouden, zodat ons geloof niet dood gaat.

Weet u wat er gebeurt als je de ziel uit de bijbel haalt, wat er gebeurt als je de Geest uit de letter haalt, zou Paulus wel zeggen. Weet u wat er dan gebeurt? Dan raken de mensen los van God, en dan wordt het leven en het doen en laten van de mens een volstrekt willekeurige bezigheid, zonder richting en zonder doel.

Hoe vaak is het in de geschiedenis van Israël niet gebeurt; tot aan de huidige dag, dat men vergeten was, het refrein van de Godsspraak: 'Weest dan heilig, want ik ben heilig.' En in die Godvergeten tijden beginnen dan de profeten naar voren te komen. Als God merkt dat wij het refrein van het geloof vergeten zijn, dan zendt hij profeten op onze weg, die met harde woorden ons terugroepen naar de leefregels van het begin.

Ja, gemeente, als Israël maar steeds dit refrein was blijven zingen, dan hadden wij nu misschien helemaal geen profetenboeken. En als wij niet steeds de refreinen van God zouden vergeten, dan zouden wij niet steeds weer terechtgewezen hoeven te worden. Maar ach, hoe is de mens? Wij weten het.

Als ouders proberen om hun kinderen christelijk op te voeden, dan beginnen ze de verhalen door te geven van het begin, de Genesis en de Exodus-verhalen. Maar, gemeente als een joodse leraar begint met het onderricht aan de kinderen, dan begint hij uitgerekend bij dit boek Leviticus.

En omdat het goed is, dat u een beetje meer van dit boek gaat houden, dat het wat meer aantrekkingskracht krijgt, daarom wil ik u vragen om dit te houden: Leviticus is een lied. Het is een hooglied van God, over de oefening van het leven. En het is een lied met een refrein, dat wij in onze herinnering moeten vastzetten: 'Weest dan heilig, want Ik ben heilig.'

O er is zoveel te zeggen over dit boek. Maar ik noem nog twee dingen. Allereerst nog even die joodse naam voor dit boek: Wajjiqra, en God sprak, betekent dat. Hier ontmoeten wij een God die niet zwijgt. In ons dagelijkse leven ervaren we zo vaak, dat Hij een God is die zwijgt en die zich afzijdig houdt, de grote afwezige. Maar als we de bijbel mogen geloven, dan is Hij een God die spreekt, nog voordat wij gesproken hebben. Wajjiqra. God spreekt, Hij laat niet los het werk van zijn handen. Wajjiqra. Dat is het eerste.

En het tweede en laatste dat vandaag nog naar voren komt heeft alles te maken met dit gedeelte dat we vandaag lezen, waar het gaat om het zondeoffer, wij zouden zeggen, het verhaal van de zondebok.

Het is schitterend zoals in dit hoofdstuk weer een ander refrein klinkt: 'Indien iemand zonder opzet gezondigd heeft' met dat refrein begint het steeds, en dan volgt een beschrijving van het ritueel, en dan aan het eind dat andere refrein: 'Zo zal de priester over hem verzoening doen, en het zal hem vergeven worden.' Wat een prachtig refrein gemeente, op deze zondag van het Avondmaal. Want is niet het refrein van deze en iedere avondmaalsviering: 'Tot een volkomen verzoening van al onze zonden.' ?

Er is nog een beeld hier in Leviticus dat even onze aandacht vraagt: Als er iemand bij de priester komt, die zonder opzet heeft gezondigd, dan is het ritueel, dat de priester een zondebok neemt, en dan de handen op het hoofd van het dier legt. En het is een ritueel, want eigenlijk zou de priester gewoon de handen op moeten leggen, bij die persoon die gekomen is, om zijn zonden te belijden.

Maar nee, dit offer voor de Here God is plaatsvervangend. Wij hoeven niet onszelf en ons leven te offeren aan God, want plaatsvervangend wordt er voor ons geofferd.

O ja, gemeente, dat is de blijde boodschap die vandaag tot ons komt uit Leviticus, uit dit hooglied van de Heer: Er hoeft niet meer geofferd te worden. Het is volbracht! Er hoeft niet meer geofferd te worden. Wees gerust: Het offer is geschied, in Jezus Christus, die de rol van priester en zondaar tegelijk op zich nam. Er hoeft niet meer geofferd te worden. Zelfs Israël brengt geen andere offers meer dan haar gebeden.

En dan begrijpen we dat ons gebed een offer is voor de Heer. Want het offer is geschied op Golgotha. Dat wordt vandaag weer zichtbaar in de uiterlijke tekenen van brood en wijn, in dit ritueel, dat wij vieren, plaatsvervangend. Wij mogen brood en wijn tot ons nemen, en die gaven omringen met ons gebed. En dat is ons offer, dat is onze gave voor de Heer.

En dan weten we, dat we straks als we gesterkt zijn door de gaven eraan moeten werken, dat wij niet alleen op gezette tijden bidden, maar dat heel ons leven een gebed moet zijn voor de Heer.

En dan zullen we nog met liefde terugdenken aan Leviticus, aan dit hooglied van de Heer, en vooral aan het refrein: 'Weest dan heilig, want Ik ben heilig!' AMEN